A MEGVALÓSULT ALKOTMÁNY

2. §.

2. A Magyar Népköztársaságban minden hatalom a dolgozó népé. A város és falu dolgozói választott és a népnek felelős küldöttek útján gyakorolják hatalmukat.

Úgye emlékeznek Várpalota lakói azokra az időkre, amikor Várpalotán egyetlen szép ház (ahogy mondták: kastély) volt, s környezetében alázatosan húzódtak meg a lapos kőből összerótt bányászviskók? Ez a ház Korompai Lajos m. kir. bányaügyi főtanácsos villája volt. akı abban az időben egy másik, a Salgó urait hűségesen kiszolgáló, népnyúzó bányavezetővel. Blasek Károllyal és mellettük Mórocz, Herczeg kulákokkal, Lechner nagykereskedővel, dr. Fatér pápai kamarás, plébánossal „képviselték" Várpalota bányászait, a nyolcezres lakosú Várpalota nagyközség képviselőtestületében.

No, de mit is várhattunk volna, amikor ebben az országban a szó az Eszterházyaké, Chorinoké, Vidáké volt. Most van alkotmányunk, s amint kimondja, választott képviselőiken keresztül a dolgozók gyakorolják a hatalmat.

Kik képviselik ma Várpalotát? Bányászok, dolgozó parasztok, s a néphez hű értelmiségiek. A 79 tagú Városi Tanácsban azok ülnek, akik idejüket és tudásukat nem kímélve munkálkodnak, hogy Várpalota lakóinak élete még szebbé legyen. Közülük csak egynéhányat említünk meg: Szijjártó Lajos nyugdíjas bányász, Patonai Józsefné bányász, Harák István bányász, Koscsisák János bányász, Szőllősi János bányamérnök, Horváth Cézáné tanító, dr. Szabó András orvos, Szili Antal és Zugor Józsefné dolgozó parasztok.

9. §.

1. A Magyar Népköztársaság társadalmi rendjének alapja a munka.

2. Minden munkaképes polgárnak joga, kötelessége és becsületbeli ügye, hogy képességei szerint dolgozzék.

A bányászatban az volt a rendszer, hogy hosszú éveken keresztül negyed, fél, vagy háromnegyed bérért dolgozott a bányász, és végzett teljesértékű munkát, mégis csak 8—10—12 év elteltével vált vájárrá, ha ugyan nem rótta kenyértelenül, munkát keresve az országutakat.

Mi nemcsak biztosítjuk a munkaalkalmat, de szerződéses feltételekkel toborozzuk bányamunkára a dolgozókat. A szénbányászat ma az ország legmegbecsültebb mesterségeihez tartozik, ezt nemcsak erkölcsi, hanem anyagi elismeréssel is kifejezi államunk. A várpalotai bányászok ez évben lelkiismeretes munkájuk jutalmául mintegy 8 millió forint hűségjutalomban részesülnek.

45. §.

1. A Magyar Népköztársaság biztosítja polgárai számára a munkához való jogot, és a végzett munka mennyiségének és minőségének megfelelő díjazását.

2. E jogot a Magyar Népköztársaság a népgazdaság termelőerőinek tervszerű fejlesztésével és a népgazdasági terven alapuló munkaerő gazdálkodással valósítja meg.

Ugye emlékeznek még a várpalotai bányászok, amikor nemcsak hogy technikai felszerelése nem volt a bányának, és minden munkát kézierővel kellett végezni, hanem még a bányához szükséges levegő-ventilátort is a csapattól elvont dolgozók kézierővel működtették.

Jelenleg a Várpalotai Szénbányáknál a földalatti és a külfejtési bányánál a szállítást 14 880 méter gumiszalag továbbítja. A frontokról kaparóláncok továbbítják a szenet, az elővájásokon hét darab F—4-es fejtőrakodógép dolgozik, ugyancsak rakodógépek továbbítják az elővájásokból a szenet. Az új S. II. aknában Diesel-mozdony húzza a csilléket, a régi kézi fúrógépek helyében ma minden munkahelyen, összesen 164 villanyfúrógép működik. A korszerű biztosítás feltételeinek megteremtéseként 2108 vastám és pajzsos biztosító berendezés óvja a bányászokat a balesetektől.

46. §.

1. A Magyar Népköztársaság biztosítja a dolgozóknak a pihenéshez és az üdüléshez való jogát.

2. E jogot a Magyar Népköztársaság a törvényes munkaidő, a fizetéses szabadság és a dolgozók üdülésének megszervezése útján valósítja meg.

A régi, kényszerű munkanélküliség szülte pihenés, a nyomor fokozódását jelentette. Ma a bányászok az ország legszebb üdülőit, gyógyhelyeit veszik igénybe, sőt a testvéri népi demokratikus országok üdülőibe is eljutnak. Hadd beszéljen erről a most külföldi üdülésre indult három bányászunk levele, melyet a szerkesztőséghez küldtek. „Üdvözletünket küldjük, 14-én reggel már ott leszünk Lengyelországban. Elvtársi üdvözlettel: Szabó, Madlovics, Várfi."

Ünnepeljük alkotmányunkat. És ilyenkor jó visszatekinteni a múltba, hogy ha nem is teljes, de némi képet kapjunk arról, mekkora utat tett meg a mi népünk, amióta maga irányítja sorsát, amióta két kezével, eszével és szívével magának és magáért dolgozik. És ha akad, aki egy percre is elfeledtené, hogyan tengette életét, tegyen számadást és a mérleg a mi népi demokratikus rendszerünk javára dől el.

47. §.

1. A Magyar Népköztársaság védi a dolgozók egészségét, és segíti a dolgozókat munkaképtelenségük esetén.

Szóljunk néhány szót a város egészségügyi helyzetéről. Az úgynevezett régi jó világban az OTI-biztosítást a dolgozók keresetéből levont 13 százalék biztosította. Ha a munkanélküliség miatt a kötelezően megszabott 400 munkanapot felmutatni nem tudta. nem részesülhetett táppénzes, orvosi kezelésben.

Ma más a helyzet. A dolgozó után járó szociális terheket, tehát az SZTK díjat is a vállalat fizeti. Ezen felül Várpalotán, ahol orvos hiányában felnőttek és gyermekek pusztultak el, 100 ágyas kórház és a 23 000 lakósú város méreteinek és igényeinek megfelelő szakorvosi rendelő működik. Emellett a bányászok külön időszaki, vándor szűrő röntgenvizsgálaton menne kkeresztül. Államunknak ez az intézkedése valóban kifejezi, hogy nálunk legfőbb érték az ember.

De hadd idézzünk az 1940-es XI. hó képviselőtestületi ülésének jegyzőkönyvéből. (Szegény és néppjólét.) 4000 pengő előirányzása. Az élelmiszerek árának növekedése, az idei rossz terméseredmény, valamint a katonai bevonulásokkal munkaalkalmat vesztők családtagjai megélhetésének fokozottabb mértékben való elősegítése teszi indokolttá. Ugyanez az ülés egyhangú határozattal megszavazta az egyházközségek részére folyósítandó 2000 pengő segélyt. (A befolyó egyházi adó mellett.)

A tanács ez évi költségvetésében szociális segélyezésre 64 000 forint szerepel. A reálbéreket nem figyelembe véve, mert ilyent a Horthy-rendszer biztosítani sohasem tudott, a pengő esetleg magasabb vásárlóértéke mellett is ez az összeg sokszorosa az akkorinak, hiszen ez esetben 16-szor több az ez évben kiutalt szociális segély az 1940. évinél.

48. §.

1. A Magyar Népköztársaság biztosítja a dolgozóknak a művelődéshez való jogát.

A második világháború előtti hatosztályos iskolával szemben, ma mindenütt nyolcosztályos képzés folyik. Több millió forintos költséggel most épül egy új általános iskola. A dolgozók esti technikumokon fejlesztik tovább szakismereteiket, a tröszt kebelében rendszeres vájárképző tanfolyamok folynak, és itt van az ország egyik legnagyobb és legkorszerűbb vájárképző intézete. Emellett a rádióelőfizetők száma 2048-ra emelkedett, működnek képzőművészeti szakkörök, képzőművészeti csoportok, kultúrcsoportok, a vájárintézetben és a Szabadság Kultúrotthonban televízió szórakoztatja a dolgozókat. Mindezek mellett épül és már befejezés előtt áll a megye legnagyobb és legkorszerűbb kultúrotthona, mely nemcsak a helyi kultúregyüttesek szerepléséhez, hanem fővárosi művészgárdák szerepléséhez is elegendő méretű.

*

Hadd szóljunk még néhány szót arról a hatalmas fejlődésről, mely Várpalotát külsejében is várossá teszi. És itt ismét tegyünk egy összehasonlítást. Az 1940-es képviselőtestületi jegyzőkönyvek egyike idézi a Salgótarjáni Kőszénbánya RT egyik képviselőjének bejelentését, miszerint a részvénytársaság az említett időpontig mintegy 70 munkás részére biztosított új lakást. Ehhez még hozzátartozik az is, hogy abban az időben Várpalotán már 64 esztendeje folyt a bányászkodás.

Mi 1949-ben kezdtük meg a bányászlakások építését. Azóta, 8 év alatt építettünk összesen 89 egyszobás, 937 kétszobás, 280 háromszobás lakást; ezekben a számokban nincsenek benne az inotai gyárak mellett épült, teljesen modern, minden kényelemmel felszerelt, 2—3 szobás fürdőszobás lakások, és az építkezések megkezdése óta több építőipari vállalat szakadatlanul építi az emeletes és földszintes bányászlakásokat, illetve saját házakat. Ide tartozik még az is, hogy a kormány nemrégiben hozott intézkedése lehetővé teszi, hogy a szolgálati időtől függően, kedvezmények mellett a bányászok megvásárolhassák az általuk lakott épületeket.

*

Arról sem feledkezhetünk meg, hogy addig, amig a felszabadulás előtt azok a szerencsés bányászok, akik alkalmaztatást nyertek, de távoli községekben laktak a bányába járást saját anyagi vagy fizikai erejükből oldották meg.

Ma 14 autóbusz szállítja a bányászokat naponta a munkahelyeikre, illetve otthonaikba Egyes járatok naponta 80—100 kilométert tesznek meg, a szállítási költségekből a dolgozók havonta mindössze 40 forintot térítenek meg, emellett a tröszt munkásszállítási költségei havonta 400 000 forintra rúgnak.

*

Mindezek tények, az alkotmány nemcsak kimondja, de biztosítja is a dolgozók ezen jogát. Érthető tehát, hogy mindezektől az októberi ellenforradalom meg akarta fosztani a dolgozókat, hogy helyébe a nyomor, a börtönök és a bitófák sorházát állítsa fel, és háborús tűzfészket teremtsen Kelet-Európa szívében. Úgy véljük, nincs egyetlen becsületes magyar ember sem, aki ne azt vallaná: megvédjük országunkat és alkotmányunkat mindenfajta ellenséges erőszakkal szemben. Mi jólétet teremtettünk, ezt fokozni kívánjuk és nem adjuk scha senkinek.

Alkotmánynapi gondolatok a November 7 Erőműről és dolgozóiról

A népi demokrácia egyik alkotása: a November 7 Erőmű. Nézzük meg, mit fejlődött, mit költ dolgozóra. Itt ma már sok száz munkás kap munkát. Az ő munkájuk, terméküik, az energia nyomán ismét biztos kenyeret ad sok száz dolgozó számára.

Az alkotmány adja munkához való jog, nálunk nem tartalom nélküli szőzat. hanem valóság, amiről az ellenforradalmi napokban győződhettünk meg leginkább, amikor ilyen vagy olyan alapanyagok hiányában leálltak az üzemek és ismét kísértett a munkanélküliség réme.

De végérvényesen mégsem állt le az üzem, nem lenultak meg a gyárak, mert a dolgozók időben megértették a párt hívó szavát, felébredtek tévelygésükből és egyszerre robbanták meg őket az emlékek.

Hogy is volt? Néhány éve, még 1949-ben is csak pusztaság, az inotai tehenek legkedvesebb legelője terült el itt. Aztán beszéltek tervről, hatalmas erőműről, s megjelentek az építők. Először a földet tették egyenlővé, és jöttek a kőművesek, akik nem téglát téglára rakva, hanem hatalmas idomokat mozgatva,

boszorkányos gyorsasággal építették az új gyárat.

S ami 1949-ben még álom sem volt, ott 1951 november 7-én már üzemindításról beszéltek. Innen kapta a nevét is. Az építkezés még a mai napig is tart, pedig elérték a lehető legnagyobb termelési szintet, a 100—120 megawattokat és a külföldiek is csak elismeréssel szólhatnak egyik büszkeségünkről, a 650 milliós költséggel épített gyárról. De még nem fejeződött be az építkezés, hiszen még nincsen kész úgy, ahogy szeretnék. Hisz nálunk nemcsak a termelés, hanem elsősorban a dolgozók érdekei vannak szem előtt tartva.

Ezt célozza a III-as számú vagonbuktató tervbe vétele, ami megkönnyíti a tárolást, a munkát, s az üzemi konyha az idén ugyancsak 80 százalékos készenléti hatásfokot ér el, de jövőre már a leghigiénikusabb étkezést biztosítja. A mostani terv az, hogy bővítik, s a szállítás és a műhely dolgozói részére is építenek fürdőt. S beszéljünk a meglévőkről is. Melyik kapitalista üzem mondhatta el magáról, hogy megszületése utáni hetedik évében már több mint félmillió értékű nappközi óvodával rendelkezik, ahol 80 gyermek minden kényelemben részesül. Voltak-e olyan legényszállók, mint az övék, amely 120 személyes, egyenként 4 ágyas szobával, tusoló val, hideg-meleg vízzel s központi fűtéssel, s különböző klubszobákkal berendezve, ahol asztalitenisztől rádió-, fotó szakkörig mindent megtalálunk? Nem is sajnálták rá a pénzt, 3 millió forint volt az ára. S még nem is beszéltünk a készenléti lakótelepen arról a 70 lakásról, és a most épülő két Cs. épülettömbről, amely mind a dolgozók érdekét, kényelmét, egészségét szolgálja, hisz valóságos palóták ezek.

Lehetett-e szó az étkezés térítéséről? — mert most van. Ebben az üzemben 3,10 forintot fizetnek ki naponként egy-egy dolgozó után. Törődtek-e a dolgozók munkahelyre való szállításával? S ez is átlag 200 forint dolgozónként, amiből csak 40 forint térül meg az államnak. Vagy vigyáztak-e úgy az egészségre, mint most? Itt van orvosi rendelő feketével, rövidhullámú besugárzóval, ahol gyors segítséget tudnak adni és rendszeres orvosi vizitet. Ingyen van évenként tüdő-szűrő vizsgálat, a fiataloknak pedig havonta. Adtak-e védőételt, italt és ruhát? Ezen felül munkaruhát is? Törődtek-e a dolgozók pihenésével? Mert most Hévízen is béreltek szobát a reumatikus betegek számára Az egészséges környezet érdekében

100 000 forintot fordítottak

az idén a lakótelep parkosítására. Ezenkívül folyósítják az előírt segélyeket, szülés, házasság, halálozás esetében, 15 dolgozójuk saját házat épít OTP kedvezménnyel. A szórakozást szinte ingyen találják meg: a vadásztársaságot, a rádió szakkört, a természetbarátokat, a különböző sport szakosztályokat. Akiknek kedve van motort és autót vezethet, tehát szórakozva, vidáman töltik szabadidejüket. Most építenek egy fedett tekepályát a meglévők mellé.

Igen, ezekre gondoltak, akik hűségesek maradtak a gyárhoz és most nagyobb tanúbizonyságot tesznek szeretetükről, mint eddig, mert tudják, mit vesztettek volna.

A fentiekben, amit leírtunk, lehet, hogy nem minden kedvezmény van itt egycsokorba gyűjtve, lehet, hogy felületes összeszedése a tényeknek, de

letagadhatatlan igazságok,

ami lehet, hogy egyeseknek fáj, de a munkások nem. Ők megnyitották a lehetőségek tárházát, ami mind a munkájuk nyomán jött létre és ragaszkodnak hozzá, mint jussukhoz, amelyet az alkotmány biztosít számukra.

Amit itt elmondottunk, ezek kiragadott példák, s nem is azok közül, ahol a legnagyszerűbben megy minden. Egy fiatal gyárról, s a törvény biztosította lehetőségekről volt szó csupán, amit nem kísértünk ékes szavakkal, hisz sokkal ékesszólóbbak a letagadhatatlan tények, amelyek a nap minden órájában hirdetik nagy igazságunkat.

Méltóképpen ünnepeljük alkotmányunk ünnepét

Délelőtt 10 órától 11-ig térzene a Mátyás-vár előtt, térzenét a bányász zenekar szolgáltatja. 11 órakor ünnepi nagygyűlés a várkerti szabadtéri színpadon. Délután 14 órakor Szovjet—Magyar helyőrségi válogatott röplabda mérkőzés a sportpályán. Délután 15,30 órakor Szovjet—Magyar helyőrségi válogatott labdarúgó mérkőzés. Délután 17,30 órakor Veszprémi Haladás—Várpalotai Bányász barátságos labdarúgó mérkőzés.

Augusztus 20-án este fél 9 órai kezdettel a csehszlovákiai vendégszereplésre készülő kultúrcsoport bemutatja új műsorát a dolgozóknak.